

загальнолюдських цінностей; духовність людини як основа здоров'я; духовні вчення про здоров'я; ідеал здорової людини; духовні цінності і засоби розвитку духовності; здоров'я в системі життєвих цінностей народу; традиції культури здоров'я українського народу; національні особливості формування здоров'я; народні свята і здоров'я [1; 2; 3].

У нашому дослідженні ми розглядаємо духовний аспект здоров'я як вищий рівень самореалізації людини, прагнення до самовдосконалення. Стан духовного здоров'я зумовлюється засвоєною школярами системою особистісних цінностей, їх ставлення до сенсу життя, втіленням у реальному житті ідеалів добра, милосердя, людяності. На думку науковців у складову духовного здоров'я входять: наявність ідеалу здорової особистості, життєвих цінностей, працездатність, творча активність, почуття прекрасного й життєрадісного, віра в себе і людей, відповідальність за свої дії та вчинки [3].

Для духовного розвитку школяра потрібна постійна духовна діяльність, спрямована на осмислення свого «Я» та ставлення до духовних цінностей. У процесі духовної діяльності відбувається зростання і збагачення внутрішнього світу дитини, становлення її індивідуальності, осмислення таких категорій, як «мораль», «духовність», «совість», «відповідальність», «повага» тощо. На нашу думку, процес формування духовного здоров'я учнів дуже складний і суперечливий, вимагає врахування багатьох різнопланових впливів як з боку школи, так і з боку сім'ї, суспільства в цілому.

Список використаних джерел

1. Акімова І. М. Утвердження здорового способу життя серед учнів початкових класів. / І. М. Акімова // Початкове навчання та виховання, № 31, 2009р. – С.2 – 4.
2. Боришевський М. Й. Духовність особистості: соціально-психологічна сутність, детермінанти становлення та розвитку / М. Й. Боришевський // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб. наук, праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максименка. – Ч. 5. – К., 2007. – С 25-32.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової школи: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О. Я. Савченко. – 3-тє вид., без змін. – Київ.: Богданова А. М., 2009. – 226 с.

УДК. 373.3.011.3-052:001.895

БУРЧ І. М.
ЛАЛАК Н. В.

Мукачівський державний університет, Україна

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ: РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ

Нова українська школа працює на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти. У рамках цієї моделі навчальні заклади повинні максимально враховувати здібності, потреби та інтереси дитини, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму. У Концепції Нової української школи зазначено, що суттєво покращує результати навчання «робота за індивідуальними планами, окремими навчальними траєкторіями у рамках навчальних дослідницьких проєктів» [1]. Аналіз практичної діяльності сучасних закладів загальної середньої освіти дає

підстави стверджувати, що освітній процес у них характеризується поки що елементами пошукової та дослідницької роботи, які сприяють ефективному вивченню програмового матеріалу та урізноманітненню освітнього процесу.

Проблема організації навчально-дослідницької діяльності учнів не є новою. В педагогічній науці різні її аспекти були й залишаються предметом аналізу багатьох вітчизняних та зарубіжних учених. Наукове осмислення поняття «навчально-дослідницька діяльність» ґрунтується на ідеях Сократа, Конфуція, Ж.-Ж. Руссо, Дж. Локка, Я. Коменського, Ф. Дістервега, О. Духновича, К. Ушинського, В. Сухомлинського, С. Русової, Б. Райкова, та ін., які в певні історичні періоди розвитку людства наголошували на необхідності організації навчання, спрямованого на відкриття суб'єктивно нових знань і способів діяльності. Основою для зародження смислового поля поняття «навчально-дослідницька діяльність» слугують праці, у яких розглянуто навчальну діяльність та її структуру (П. Гальперин, В. Давидов, Н. Тализіна), особливості організації такої діяльності в початковій школі (Т. Байбара, Н. Бібік, М. Вашуленко, Я. Кодлюк, О. Онопрієнко, О. Савченко та ін.). На формування дефініції «навчально-дослідницька діяльність» суттєво вплинули роботи Т. Байбари, С. Омельчука, О. Пометун, О. Савенкова та інших педагогів і психологів, які долучилися до визначення сутності поняття «навчально-дослідницька діяльність» учнів.

Дослідження процесу становлення смислового поля дефініції «навчально-дослідницька діяльність» здійснено на основі ретроспективного аналізу історико-педагогічних джерел, зміст яких засвідчив доцільність виокремлення двох періодів: періоду синонімічного використання понять «навчально-дослідницька діяльність» і «дослідницька діяльність» та періоду розрізнення цих понять. Період синонімічного використання понять «навчально-дослідницька діяльність» і «дослідницька діяльність» (V-IV ст. до н.е. або початок ведення літопису – до 70-х років XX століття) характеризується акцентуванням уваги філософів, психологів і педагогів на необхідності організації навчання на основі активності самого учня. Це період розробки загальних ідей і порад педагогу щодо необхідності організації процесу самостійного пізнання учнями нових знань, оволодіння дослідницькими діями, період пошуку раціональних способів практичної реалізації дослідницької діяльності дітей, зародження та впровадження підходів організації навчання як дослідження [2].

На становлення смислового поля поняття «навчально-дослідницька діяльність» суттєвий вплив мали наукові доробки, в яких акцентувалася увага на розвивальному характері змісту освіти, розвитку в учнів пізнавальних інтересів, формуванні мотивації, бажанні пізнавати нове в активній діяльності, а також розроблялися основи запровадження в навчально-виховний процес початкової школи особистісно-орієнтованого та діяльнісного підходів.

Логіка нашого дослідження вимагає з'ясувати сутність цієї дефініції. В Енциклопедії освіти «навчально-дослідницька діяльність» трактується як організована педагогом діяльність з використанням дидактичних засобів опосередкованого й перспективного керівництва, яка спрямована на пошук пояснення й доведення закономірних зв'язків та відношень фактів, явищ, процесів,

що експериментально спостерігаються або теоретично аналізуються, у якій домінує самостійне застосування прийомів наукових методів пізнання і в результаті якої учні активно опановують знання, розвивають свої дослідницькі вміння та здібності. [3] Така діяльність, перебуваючи в тісному взаємозв'язку з іншими видами творчої діяльності, відрізняється від них тим, що передбачає активну пізнавальну позицію, пов'язану з тривалим внутрішнім пошуком, осмисленою і творчо опрацьованою навчальною інформацією, мисленнєвими процесами в особливому аналітико-прогностичному режимі.

На основі узагальнення даних наукових джерел можемо констатувати, що період становлення смислового поля поняття «навчально-дослідницька діяльність» характеризується виокремленням навчально-дослідницької діяльності поміж інших видів діяльності, формулюванням тлумачення поняття різним змістовим контентом, розглядом фізіологічної основи діяльності, визначенням компонентного складу, етапності, очікуваних результатів діяльності, визначенням умов здійснення діяльності учнями та організації її вчителем

Отже, в контексті сьогодення, навчально-дослідницька діяльність займає провідне місце у формуванні ключових і предметних компетентностей молодших школярів. Адже вона: формує творчу, самостійну й ініціативну позицію учнів; розвиває загальнонавчальні уміння та навички; реалізує принцип зв'язку навчання з життям. Як показує практика, така діяльність забезпечує створення творчої особистості, її розвиток, навчання і виховання за допомогою активного включення в дослідження змісту будь-якої інформації. Принципова особливість навчально-дослідної роботи молодших школярів полягає у тому, що учні є дослідниками, а навчальний матеріал – таким, що досліджується.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/07/konczepczya.pdf>
2. Мієр Т. І. Організація навчально-дослідницької діяльності молодших школярів у взаємодії з собою та з іншими : монографія / Тетяна Мієр. – Кіровоград : ФО-П Александрова М. В., – 2016. – 424 с.
3. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний редактор. В. Г. Кремінь. – К. : Юрінком Інтер, – 2008. – 1040 с.

УДК 371.134:372.4(075.8)

БУШКО А.Я.
Мукачівський державний університет

МЕДИЧНІ ЗНАННЯ У СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Професійна підготовка майбутнього фахівця постає провідним чинником її соціального й економічного прогресу. З огляду на визнання в сучасному суспільстві того, що найбільшою його цінністю та основним надбанням є фахівець, спроможний знаходити й засвоювати нові знання, ухвалювати нестандартні рішення, винятково важливим напрямом педагогічної науки визначено пошук засобів і умов підвищення ефективності процесу підготовки у вищих навчальних закладах фахівців усіх профілів. Підготовку майбутніх фахівців принципово нового

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>